

Presidentinvaalit 2006

Sauli Niinistö
Ehdokas numero 3

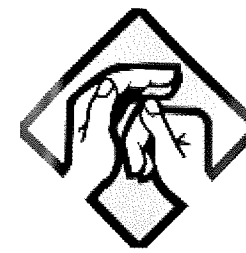

Tarja Halonen
Ehdokas numero 9

Suomen tasavallalle valitaan presidentti seuraavaksi kuudeksi vuodeksi sunnuntaina 29.1.2006. Vaalien ensimmäisellä kierroksella kukaan ehdokkaista ei saanut yli puolta annetuista äänistä, joten presidentinvaalista järjestetään toinen vaali. Ehdokkaina toisella vaalikierroksella ovat istuva presidentti Tarja Halonen ja Euroopan investointipankin varapääjohtaja Sauli Niinistö.

Vaalipäivänä äänestyspaikat ovat avoinna kello 9-20. Äänestyspaikkoja on jokaisessa kunnassa vähintään yksi ja koko maassa noin 2 800. Äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestyspaikassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin ja äänioikeutetulle ennen vaaleja postitettuun ilmoituskorttiin. Vaalien tulos selviää alustavasti vaalipäivän iltana. Tarkastuslaskennan tulos vahvistetaan keskiviikkona kello 18 jälkeen. Valtioneuvosto toteaa vaalin tuloksen torstaina pidettävässä yleisistunnossaan.

TUNTOSARVI 32.vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry
Toimitus: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, puh. (09) 54953521, matkap. 040 7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi
Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Tuula Hartikainen, Unto Honkanen, Eija Metsämäki, Anu Mikkola, Raili Karisaari (siht), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja).
Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai sähköisenä versiona. Ruotsinkielinen Känselprötet ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.
Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, puh. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, <http://www.kuurosokeat.fi>. Toimiston aukioloaika: ma-pe klo 8.00-15.45.
Painopaikka: Cityoffset, Tampere

1 • 2006

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Tammikuu

100-vuotias Teuvo Karppinen

◆◆◆
Liikunnasta iloa

◆◆◆
Ajankohtaista oikeuksienvalvonnassa

Sisältö

Viisi kysymystä: A. Ahonen.....	2
Pääkirjoitus: Tiedottaminen ja tiedonsaanti: T. Hartikainen.....	3
Teuvo Karppinen 100 vuotta: T. Wetterstrand.....	4
Liikunnan iloa talvella ja kesällä: T. Wetterstrand.....	6
Apurahoilla uusia mahdollisuuksia: T. Wetterstrand.....	8
Asiamiehen palsta: Ajankohtaista oikeuksien valvonnassa: R. Paasikoski.....	10
Henkilökohtaista: "Sä kasvoit neito kaunoinen...".....	11
Virolaisen kuurosokean työmatka Suomeen: H. Kungla.....	12
Henn Kungla julkaisi kirjan: R. Keskkö.....	16
Opas taktiiviittomisesta julkaistiin...	17
Kuurosokea yrittää selvitä arjesta koskettamisen avulla: E. Särkimäki.....	19
Presidentinvaalit 2006.....	20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 23.2. teemana informaatioteknologia (IT). Aineiston on oltava toimituksessa 8.2. mennessä.

Kuvaajien lyhenteitä:

R.K. = Raili Karisaari

T.W. = Tuija Wetterstrand

Viisi kysymystä

Koonnut: Aatos Ahonen

1. Mikä on maailman yleisin kengännumero?
2. Mikä on väkiluvultaan Euroopan suurin kaupunki?
3. Tex Willer on varmasti monelle tuttu sarjakuva. Minkä maalainen sarjakuva se on ?
4. Mikä linnunratamme planeetta on ainoa, joka pyörii vastapäivään?
5. Enonkosken vaakunassa on kaksi esinettä ristikkäin. Mitkä esineet?

Vastaukset:

1. 36,5
2. Moskova
3. Italialainen
4. Venus
5. Aivot

Kannessa hiihtokuva talviliikuntakurssilta helmikuussa 2005. Kuva on otettu lidesjärven jäällä, Tampereella. Kuvassa keskellä Kari hyötylä, Karin tulkki Armi Näykkki on vasemmalla ja fysioterapeutti Anna-Maija Löytty oikealla.
Kuva: Heli Viita.

Tiedottaminen ja tiedonsaanti

Yhdistyksessämme on tänä ja ensi vuonna teemana tiedottaminen ja tiedonsaanti. Teemat liittyvät saumattomasti yhteen tavoiteohjelman 3. kohdan kanssa eli oikeus kieleen, kulttuuriin ja opetukseen.

- Toki tiedottamista on tehty monessa muodossa yhdistyksemme 35-vuotisen taipaleen aikana. Nyt siihen kiinnitetään enemmän huomiota. Tärkeintähän on, että meidät kuulonäkövammaiset/kuurosokeat tunnustetaan ja tunnustetaan omana ryhmänä. Vammamme on yhdistelmä, jonka seurauksena meillä on monenlaisia ongelmia päivittäisessä elämässä. Me voimme elää mielekästä ja laadukasta elämää, kun yhteiskunta huolehtii meille tarpeellisten palvelujen ja tukien antamisesta! Vertaistuella ja läheisillä on lisäksi merkittävä osuus henkisenä voimavarana silloin, kun elämä tuntuu raskaalta ja tarkoituksettomalta elää.

Kuurosokeusasiaintiedottajilla ja muilla aktiivisilla toimijoilla sekä toimihenkilöillä riittää töitä tiedottamisen saralla. Onnea ja menestystä siihen työhön!

Sanotaan, että tieto lisää tuskaa. Mutta tuskallista on, mikäli ei saa tie-

toa niin halutessaan. Meille on myös hyvin tärkeää, että tieto saadaan omalla kommunikaatiotavallamme.

Tietokoneiden ja apuvälineiden kehityksen ansiosta meille on avautunut monenlaisia mahdollisuuksia etsiä ja saada tietoa. Tietokone on monille tärkeä ja nopea väline vuorovaikutussuhteissa. On ilahduttavaa, että yhä useammalla kuurosokealla on tietokone. Mutta sen saaminen ja etenkin oheislaitteiden saanti teettää melko lailla töitä.

Onneksi meidän tukenamme ovat aluesihteerit ja it-työntekijät, joilta saamme tietoa ja apua tietokonepaketin saamiseksi. Valitettavasti tässäkin on hyvin kirjavaa käytäntöjä eri puolilla maata. Kaikkien palveluiden ja tukien suhteen pitäisi olla yhteneväiset käytännöt, jotta olisimme tasavertaisia asuinpaikasta riippumatta. Tavoitteenamme on hyvä ja omaehtoinen elämä kaikille kuulonäkövammaisille/kuurosokeille!

Mielekästä ja toiminnallista Uutta Vuotta kaikille!

Tuula Hartikainen
puheenjohtaja ■

Teuvo Karppinen 100 vuotta

Teuvo Karppinen syntyi 12.1.1906. Hän on ikänsä asunut Savossa, Kuopion seudulla. Kuva on otettu viime keväänä Pohjois-Savon opistolla, missä pidettiin Kuopion kerhon 20-vuotisjuhlat. Korkeasta iästään huolimatta Teuvo Karppinen osallistuu edelleen ahkerasti erilaiseen kerho- ja harrastustoimintaan. Kuva: T.W.

Tuija Wetterstrand

Kuopion kerhon 20-vuotisjuhlissa ikinuori tervaskanto, silloin puoli vuotta vaille 100-vuotias **Teuvo Karppinen** sai tiedottajan mielteliääksi. Mikähän mahtaa olla pitkän

iän salaisuus? Päätin kysyä asiaa mieheltä itseltään.

“Päivää, Teuvo. Haluaisin tiedustella pitkän ikäsi salaisuutta”. Kun olin saanut kysymykseni töksäytettyä punastus levisi kasvoilleni. Olin suoraaan ja häpeilemättä sinutellut ikämiestä. Pyysin anteeksi. “Ei se mitään”, Teuvo nauroi iloisesti. “Meidän porukassa kaikki on sinuja keskenään”.

100-vuotias monessa mukana

Teuvon välitön olemus houkuttelee kysymään lisää ja juttu luistaa. Teuvo kertoo, että ei muista tarkalleen, milloin tuli mukaan yhdistyksen toimintaan. Parikymmentä vuotta kuului ensin Kuulonhuoltoyhdistyksen toiminnassa ennen kuin näkö heikkeni niin, että Kuopion kuurosokeiden kerho tuntui paremmalta vaihtoehdolta.

Yhdistyksen valtakunnallisiin tapaamisiin, syys- ja kevätkokouksiin Teuvo ei ole osallistunut, mutta on sitä ahkerammin mukana alueellisessa toiminnassa.

Teuvo Karppisen satavuotisjuhlia vietettiin näyttävästi Loma- ja kurssikeskus Koivurannassa, jonne oli kutsuttu kaikki Kuopion alueen kuurosokeat. Ylh. vas. Eila Mankonen esitti syntymäpäiväsankarille runon. Oik. Teuvo Karppinen kuuntelee puhetta ryhdikkäänä. Takana tulkkari Sari Kärkäinen. Kuvat: Sirkku Eevas.

“Retkiä on tehty paljon: Tuusniemelle, Joensuuhun parikin kertaa, Varkaudessakin on käyty usein”, Teuvo muistelee. “Kuurosokeiden kanssa käyn kerran viikossa uimassa. Sitten on kuulonhuollon kerho ja veteraanien kerho, niissä käyn myös”

Työuransa Teuvo Karppinen teki metallialalla. Näkö alkoi heiketä jo 15-vuotiaana, mutta se saatiin korjattua silmälaseilla. Kuulon vei metalliverstaassa kuulunut jatkuva koneiden melu. “Vasta kun eläkkeelle läksin vuonna 1965, tuli pakolliset kuulosuojaimet meluisille työpaikoille”, Teuvo muistelee.

Viittomakieltä ei ole tullut opeteltua. “En ole kokeillut, enkä minä niitä viittomia enää näkisikään. Pitäs ihan kädestä käteen näin ikkäästi kämmenet vastakkain viittoa”, Teuvo kuvailee. “Silleen olen pärjännyt, että puhutaan kuulolaitteeseen”.

Teuvoa vain huvittaa puhe lähestyvistä 100-vuotispäivistä. “Yksi vuosi lisää, nolliä on sitten enemmän. Pienenee vain ne numerot kun ykkönen tulee eteen”, hän nauraa.

Mutta entä se pitkän iän salaisuus?

“Eihän siinä sen kummempaa salaisuutta ole, kun on vaan, muiden mukana.”■

Liikunnan iloa talvella ja kesällä

Kuntoutustyöryhmän työntekijä Hanna-Leena Lilja oppaana ja Kari Hyötylä hänen takanaan potkivat pitkää ryhmäkelkkaa, johon mahtuu useampikin ihminen kerralla. Kuva on otettu talviliikuntakurssilla helmikuussa 2005.

Teksti Tuija Wetterstrand
Kuvat Heli Viita

Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa Tampereella on järjestetty suosittuja liikuntakursseja jo monena vuonna. Rahoitus kurssien järjestämiseen tulee nykyisin Kelalta, aikaisemmin myös RAY rahoitti kursseja. Kurssit ovat 2-osaisia ryhmäkursseja, joihin on mahtunut noin 5-6 osallistujaa. Kurssit ovat aina olleet täynnä.

Toisella kurssijaksolla on keskitytty talviliikunta-, toisella kesäliikuntalajeihin. Kummallakin jaksolla on mukana myös sisäliikuntaa. Lajit on va-

littu sen mukaan, että kuurosokea voi harrastaa niitä yksin tai oppaan kanssa.

Työntekijöiksi on palkattu ulkopuolisia asiantuntijoita, lajikohtaisia ohjaajia. Kurssin päävastuu on fysioterapeutilla. Toimintakeskuksen kuntoutustyöryhmän työntekijät toimivat liikuntakurssilla avustajina. Liikunnan lisäksi kursseilla korostetaan muutenkin terveitä elämäntapoja, erityisesti ravintotietoutta. Muodostavathan ravinto ja liikunta yhdessä terveellisen elämän perustan.

Vas. Kari Hyötylä on juuri saanut ogella saaliikseen kirjolohen ja tulkkinsa Maarit Ruissalon avulla saa sen jäämään haaviin. Ylh. ponin ohjastusta kärryiltä käsin fysioterapeutti Anna-Maija Löytyn avustuksella.

Molemmat kuvat on otettu kesäliikuntalajien kurssijaksolla elokuussa 2005.

Kari Hyötylä on osallistunut liikuntakurssille neljä kertaa. Kari kertoo, että hän on harrastanut jo pitkään tandem-pyöräilyä ja kävelyä esim. luonnossa. "Kurssilla olen tutustunut uusiin mukaviin lajeihin kuten joogaan, taijiin ja ratsastukseen. Tykkään kokeilla kaikkea uutta kuntoilua", Kari sanoo. "Erytisen huvittava kokemus oli hevoskyyti. Itse istuin rattaiden kyydissä ja tulkki käveli vieressä. Yksi myös oli köydessä kiinni edessä ja yksi takana vahvimassa, etten pääse putoamaan."

Karin mielestä kurssin vetäjät ovat aina suunnitelleet monipuolisen ohjelman johon hän on ollut tyytyväinen. Mikään laji ei ole tuntunut liian vaaralliselta mutta ei liian tylsältäkään. "Kokeilen mielelläni kaikkea",

Kari vakuuttaa. Joistain lajeista on tullut kipinä jatkaa harrastusta vielä kurssien jälkeen, esim. jooga-liikkeitä Kari kertoo tehneensä kotonakin.

Liikuntakursseille osallistuminen on Kari Hyötylän mielestä tuonut mukavaa vaihtelua ja piristystä arkipäivään. Liikuntaa hän toki harrastaa läpi vuoden, kesällä pyöräilyä ja talvella kävelyä ja jumppaa. Kurssit ovat osaltaan motivoineet liikkumaan enemmän.

Kuurosokeille, jotka miettivät liikuntakurssille osallistumista Kari Hyötylä lähettää seuraavat terveiset: "Älkää tylsistykö kotona vaan lähtekää liikuntakurssille. Siellä on mukavaa ja se tuo piristystä elämään. Houkuttelen kaikkia mukaan!" ■

Apurahoilla uusia mahdollisuuksia

Tuija Wetterstrand

Suomen Kuurosokeat ry:llä on omia rahastoja, joista kuurosokeat voivat hakea apurahoja. Kaikista apurahoista saa lisätietoa johtavalta aluesihteeriltä ja toiminnanjohtajalta.

Beda ja Harald Liljanderin muistorahastosta on haku yleensä maaliskuussa. Apurahat on tarkoitettu vapaa-ajan toimintaan, matkoihin ja hankintoja varten. Hakea voivat vain varsinaiset jäsenet ja kuurosokeat kunniajäsenet. Myönnettyjen apurahojen suuruus on ollut noin 100-250 euroa. Liljanderin rahastosta voi hakea avustusta esimerkiksi urheilun liittyvää kilpailutoimintaa varten kuten urheiluvälineisiin, kilpailumatkoihin ja osallistumismaksuihin. Myös ahkerat kirjoittajat ovat saaneet apurahoja Liljanderin rahastosta esimerkiksi painotai materiaalikulujen kattamiseksi. Teksteilleen voi myös pyytää ulkopuolisen asiantuntijan arvion, ja hakea siihen tukea.

Tolvasen testamenttirahastosta voi hakea avustusta esim. kodin koneisiin ja laitteisiin sekä tilapäiseen rahan tarpeeseen. Hakuaika on sama kuin Liljanderin rahastolla. **Judith**

Säilän rahastosta myönnetään tukea kansainväliseen toimintaan kuten ulkomaan matka- ja opiskelukuluihin ja ulkomailla tapahtuvaan tulkki/opas/avustaja kuluihin. **Sigrid Hakalan muistorahastosta** myönnetään apurahoja lasten koulutukseen. **Kuurosokeiden Tuki-rahasto** on lopetettu.

Muiden järjestöjen ja säätiöiden apurahoja vammaisille

Kuurot opiskelijat voivat kaksi kertaa vuodessa (helmikuussa/elokuussa) hakea **Kuurojen Liitto ry:n** lahjoitusrahastosta apurahoja mm. opintoihin, opintomatkoihin yms. Rahaston hakujoiosta ilmoitetaan Kuurojen Lehdessä ja liiton www-kotisivulla.

Suomen Näkövammaissäätiö myöntää apurahoja näkövammaisille mm. opintojen edistämiseen. Hakuaika maaliskuussa ja lokakuussa, myönnetty summat olleet noin 100-900 euroa. Asiamies Arvo Karvinen p. 040 502 3765.

Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry:n jäsenet voivat hakea apurahaa yleissivistäviin ja ammatillisiin opintoihin. Vapaamuotoiset hakemukset

osoitetaan yhdistyksen hallitukselle. Hakuaika vuosittain maaliskuussa-huhtikuussa.

Kaupunkineuvos Uljas Mäkelän Säätiö tukee invalidien ja vammaisten sekä heidän omaistensa opiskelua ja virkistystä. Varsinaista hakuaikaa ei ole, hakea voi jatkuvasti. Lisätietoa: Rauman kaupunginkanslia, p. (02) 834 3012.

Suomen Vammaiskoulutuksen tukiyhdistys ry jakaa apurahoja syrjäytymisuhan alaisille vammaisille ja vajaakuntoisille henkilöille lähinnä opiskelu- ja työllistymisedellytysten parantamiseen. Lisätietoa: www.tukilinja.net

Kansan Sivistysrahaston apurahojen hakuaika on aina tammikuussa, eli juuri nyt! Rahastoja, jotka tukevat erityisesti vammaisia ovat: **Ahti ja Anni Fredrikssonin rahasto**, josta viime vuonna myönnettiin yksi 400 euron apuraha opintoja varten sekä **Aimo O. Aaltosen rahasto**, josta viime vuonna myönnettiin kahdeksan 50-400 euron suuruista apurahaa esim. opiskelua, järjestötoimintaa ja tutustumismatkoja varten. Lisäksi **Matti Hellstenin rahasto** tukee ER-TOn jäsenten ja heidän muodostamiansa yhteisöjen suorittamaa kulttuurij- ja koulutustoimintaa sekä alaan liittyvää tutkimustoimintaa.

Suomen Kulttuurirahasto tukee suomalaista tiedettä, taidetta ja tutki-

musta. Se koostuu nimikkorahastoista, joista ei kaikista jaeta apurahoja joka vuosi. Muutama rahasto tukee erityisesti vammaisiin liittyvää tutkimusta ja toimintaa. Myönnetty summat vaihtelevat 2000-16 000 euron välillä. Kaikkien rahastojen hakuaika on lokakuussa.

Aino Hausmannin rahasto tukee taidekasityötä sekä näkövammaisten henkistä työtä joka toinen vuosi. Rahaston apurahat ovat jaossa vuonna 2006! **Otto Isojärven rahasto** myöntää apurahoja mm. suomenkielisten näkövammaisten opintoihin joka kolmas vuosi (seuraavaksi v. 2008). **Elsa ja Martti Suikkasen rahaston** apurahoja voi hakea vammaisten omaan toimintaan sekä tutkimustarkoituksiin. Hakuaika on joka neljäs vuosi (seuraavaksi v. 2007). Edellisellä kerralla esim. Turun Kuurojen Sateenkaari-teatteri & Teatteriryhmä Maneeri saivat 6.000 teatteriesityksen toteuttamiseen. **Kaisu ja Oskar Hiekkalan rahasto** edistää näkö- ja kuulovammaisia koskevaa tutkimusta noin joka neljäs vuosi. Vuonna 2005 **Riitta Lahtinen** sai rahaston ainoan apurahan kuurosokeiden kommunikaatiomenetelmiä käsittelevään väitöskirjatyöhön.

Apurahalla moni ihminen on päässyt toteuttamaan niin pieniä kuin isoja haaveita. Apurahoja kannattaa hakea!

Lisää apurahoja myöntäviä säätiöitä: www.saatiopalvelu.fi/verkossa.html ■

Asiamiehen palsta: Ajankohtaista oikeuksien valvonnassa

Riina Paasikoski

Kuulolaitteille uusi taajuusmaksu

Kuulolaitteen käyttäjille on saattanut tulla ikävänä yllätyksenä se, että niistä joutuu maksamaan vuosimaksua Viestintävirastolle. Maksu perustuu kuulolaitteiden käyttämään radiotaajuuteen. Radiotaajuuksia valvoo Viestintävirasto, joka perii niistä käyttömaksun. Vuoden 2006 alusta entisen radiolupamaksun korvaa taajuusmaksu. Pienintä, 16 euron taajuusmaksua peritään kuulon apuvälinetaajuutta käyttävällä lähettimellä varustetuilta kuulolaitteilta. Hyvä uutinen: maaliskuun lopulla on ECC:n kokous, jossa harmitaan kuulon apuvälineiden taajuuden 173,965 - 174,015 MHz vapauttamista kokonaan taajuusmaksusta.

Subjekttiivinen oikeus henkilökohtaiseen avustajaan ei toteudu?

133 kansanedustajaa allekirjoitti peruspalveluministeri Liisa Hyssälälle kysymyksen, milloin hallitus tuo eduskunnalle lakiesityksen, jossa turvataan vaikeavammaisen oikeus henkilökohtaiseen avustajaan. Hyssälän vastaus 16.11.05 oli, että henkilökohtaisen avustajan järjestelmää kehitetään osana muuta vammaislakien yhteensovittamistyötä.

Vammaislakien yhteensovittaminen etenee nopeutetulla aikataululla

Kehitysvammalain ja vammaispalvelulain yhteensovittamista on kiirehditty sosiaali- ja terveysministeriössä. Lakiehdotuksen on määrä valmistua tämän vuoden syksyllä. Uusi vammaislaki on tarkoitus antaa ennen seuraavia eduskuntavaaleja syksyllä 2007. Julkinen valta ei halua vammaispalveluihin liittyvien kulujen nousevan. Koska palvelujen tarvitsijat lisääntyvät, tulee uudistus vääjäämättä leikkaamaan joitain etuuksia.

Aikataulun kireyden vuoksi valmistuksessa ei ehditä kuulemaan kaikkia järjestöjä. Siitä huolimatta aiomme ottaa yhteyttä Hyssälään ja pyytää audienssia kertoaksemme kuurosokeiden erityistarpeista. Näitä ovat etenkin tulkkaus- ja kuljetuspalvelut. Kuljetuspalveluissa matkojen yhdistely on vähitellen laajenemassa pääkaupunkiseudulta muualle maahan. Pyrimme siihen, että mahdollisimman moni kuurosokea vapautettaisiin matkojen yhdistelystä tai että he ainakin voisivat ottaa taksin suoraan taksitolpalta paluumatkalla kaupunkikeskustasta.

Vammaiskertoimella valtionapua
Kuntarakenneuudistus tuo muutoksia kuntien saamaan rahoitukseen. Vammaispalvelujen maksaminen tulee pysymään pääasiassa kuntien vastuulla, mutta kuntien saama valtion tuki muuttuu. Tämän vuoden alusta otettiin käyttöön vammaiskerroyksien, eli kunta saa enemmän valtionapua, jos kunnassa on eläkkeensaajia, lapsen hoitotukea tai vammaistukea saavia tai laitoshoidossa vammaisuuden perusteella olevia henkilöitä enemmän kuin maassa keskimäärin. Olettehan kaikki hakeneet Kelan vammaisetuuksia eli hoito- tai vammaistukea, sillä näin kotikuntanne saa enemmän rahaa valtiolta teidän palveluitanne varten!

Huomio työllistymisen esteisiin

Keväällä tullaan kiinnittämään huomiota kuurosokeiden työllistymiseen. Aluesihteeritoiminnassa on tehty selvitys kuurosokeiden työllistymisen esteisiin liittyvistä asioista, kuten kuljetus- ja tulkkipalvelujen riittävydestä, sopivista apuvälineistä ja työskentelyolosuhteista. Yhdistyksen hallitus päättää lähiaikoina toimenpiteistä.

Finnair-asia edelleen vireillä

Oikeuskanslerin virastossa on vuoden ollut vireillä kysymys, voiko Finnair edellyttää, että kuurosokeilla pitäisi aina olla lennoilla mukana saattaja. On vaikea sanoa, kauanko lausunnon saantiin vielä menee aikaa. Ratkaisusta tiedotetaan heti sen tultua. ■

Henkilökohtaista: "Sä kasvoit neito kaunoinen..."

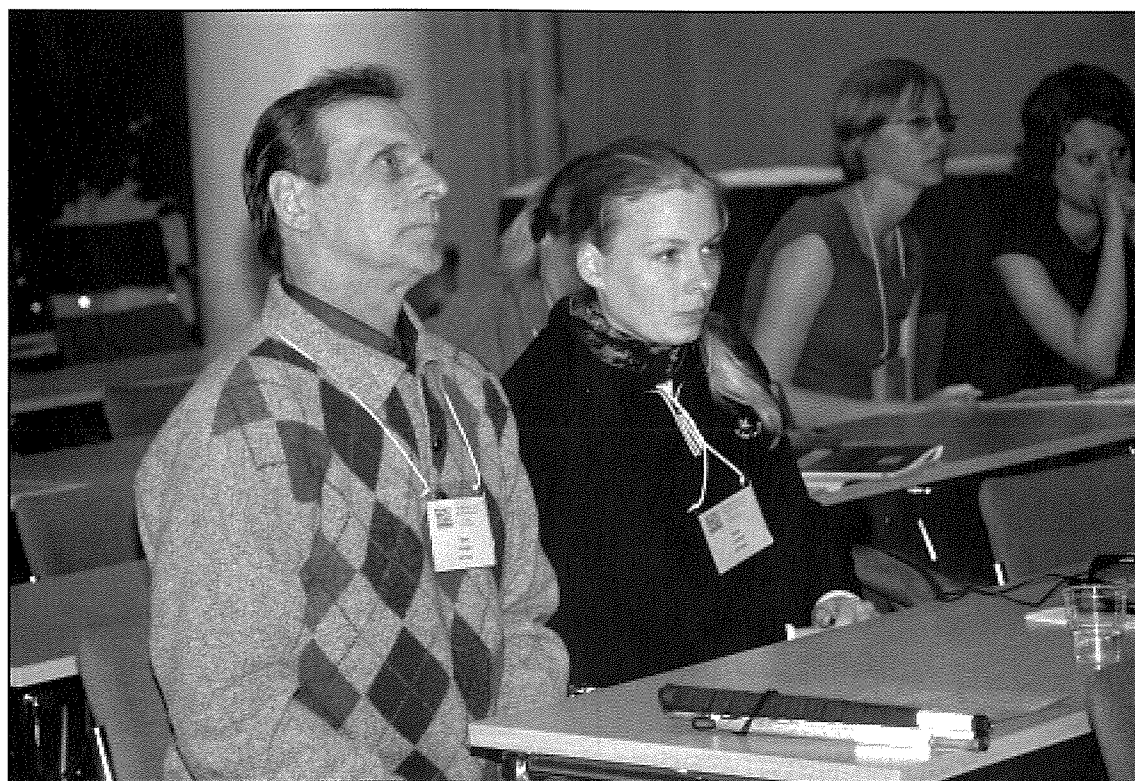
Rakas pikkusiskoni Päivi on suorittanut vammaistyön lähihoitajan tutkinnon Oulussa 22.12.2005.

Kiitos Herralle, joka olet kuullut rukouksemme ja siunannut rakasta siskoani vaikeina hetkinä. Anna hänelle siunausta ja rakkautta kotiin. Ohjaa häntä tulevalle työntielle.

Rakkaalle pikkusiskolle tuhannet lämpimät halaukset. Samppanjaruusuin sinua onnitellen,

isosiskosi **Eija Metsämäki** ■

Virolaisen kuurosokean työmatka Suomeen

Henn Kungla (vas.) tulkkinsa ja oppaansa Kadri Luukaksen kanssa sunnuntai 5.6. työpajassa kuuntelemassa venäläisten puheenvuoroa. Kuva: R.K.

Henn Kungla

Kiitos suomalaisten ystäviemme tuen, myös Viron Kuurosokeiden Tukiliiton edustajan oli mahdollista osallistua 8. Helen Keller maailmankonferenssiin sekä Kuurosokeiden Maailmanliiton toiseen yleiskokoukseen Tampere-talolla 3.–7.6.2005.

Viron kuurosokeita edusti tämän artikkelin kirjoittaja, **Henn Kungla**, Viron Kuurosokeiden Tukiliiton johto-

kunnan jäsen. Miellyttävän saattajan ja loistavan tulkin **Kadri Luukaksen** kanssa saavuimme perille Suomeen ja Tampereelle illalla 2. kesäkuuta. Tampereen kaupunki otti meidät ystävällisesti vastaan.

Seuraavana päivänä olivat konferenssin avajaiset ja heti sen jälkeen alkoi kova työ. Konferenssin tunnuslause oli yksinkertainen ja selvä:

“Oikeutemme olla kuurosokeita ja osallistua yhteiskunnassa.”

Kuurosokeiden järjestöt

Venäjän edustajan puheenvuoro oli aika surullinen. Siinä maassa ei kuurosokeilla ole minkäänlaisia oikeuksia. Valtionhallinnon tasolla ei edes tiedetä, mitä sana “kuurosokea” tarkoittaa. Tulkin välityksellä keskustelin useiden maiden edustajien kanssa. Brasiliassa ja Malesiassa vastaruvetaan perustamaan kuurosokeiden yhdistyksiä.

Mekin täällä Virossa olemme vasta alkuvaiheessa. Olemme toimineet 11 vuotta, mutta meillä aloittaminen oli hieman helpompi. Saimme silloin ja saamme nykyäänkin hyviä neuvoja sekä paljon apua ja tukea Suomesta. Me sovellamme suomalaisia kokemuksia sopeuttamalla niitä virolaisiin olosuhteisiin ja mahdollisuuksiin ja niin tämä asia kehittyi. Siitä kaikesta kerroin myös Brasilian edustajalle. Hän huokasi ja sanoi surullisella äänensävyllä: “Eihän teillä ole mitään hätää, teidän voitte ottaa esimerkkiä ja mallia aivan läheltänne, mutta meidän piti tulla sieltä kaukaa tänne Pohjolaan hakemaan neuvoja ja kokemuksia.”

Ja sitä he myöskin ahkerasti tekivät. He tutkivat ja kyselivät kaikenlaista sekä kuuntelivat tarkkaavaisesti

koko ajan. Ottivat kuvia ja filmasivat kaikkea mahdollista, miten asiat on järjestetty ja kuinka niitä hoidetaan sekä Suomessa että muualla. Huomasin, että näin toimivat myös kaikkien muiden maiden edustajat, minäkin mukaan luettuna.

Kaupunginjohtajan vastaanotto

Avajaispäivän iltana oli meille järjestetty hyvin juhlallinen Tampereen kaupunginjohtajan vastaanotto. Tervehdyspuheiden ja parhaita toivoksia sisältävien puheenvuorojen jälkeen pääsi Raatihuoneen korkeiden holvien alla valloilleen todellinen kielten sekamelska. Yli 400 ihmistä 44:stä eri maasta puhui yhtäaikaa eri kieliä. Suuni aukeni hämmästyksestä, enkä osannut sitä enää sulkea. Kiersin saattajani kanssa salista toiseen ja kuuntelin koko ajan, vaikka en ymmärtänyt mitään. Tällaista fantastista kokemusta minulla ei ennen ole koskaan ollut. Voileipiäkin oli tarjolla niin suuri valikoima, että minunlaisesta maalaispojasta tuli aivan neuvoton.

Kuurosokeiden kuntoutuksesta

Kävimme Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa, jossa asuu monia aikuisia, joilla on USHER-oireyhtymä. Saman sairauden tuloksena minustakin on tullut sokea ja käytännöllisesti katsoen nyt myös kuuro (kuu-

len vain toisella korvalla ja ainoastaan kuulolaitteen avulla).

Keskuksessa asuvat kuurosokeat pärjäävät jokapäiväisessä elämässään aivan yksinkin, sillä he ovat saaneet sitä varten erikoisopetusta ja tarpeen vaatiessa heillä on olemassa myös avustajat. Keskuksessa koulutetaan kaikkia Suomen USHER-oireyhtymää sairastavia kuurosokeita, jotka sitä tarvitsevat.

Lisäksi siellä annetaan opetusta myös kuurosokeiden parissa toimiville henkilöille (kuurosokeiden perheenjäsenille ja ystäville sekä eri alojen asiantuntijoille jne.). Olin ihasunut siihen, miten perusteellisesti ja harkitusti työ keskuksessa oli järjestetty. Keskuksen elämään tutustuessani ja selityksiä kuunnellessani minusta tuntui samoin kuin Charlie Chaplinista, joka kodittomana ja köyhänä kuljeskeli kaduilla ja surullisena katsoi ikkunoihin, joista näkyi kynttilänvaloissa koristettuja jouluksia.

Vapaa-aika

Konferenssin työpäivät olivat aika tiukkoja, mutta pitkien kesäpäivien valoisina iltoina oli riittävästi myös vapaata aikaa.

Minä ja saattajani pidimme siitä, että pieni mukava hotellimme sijaitsi

Tampere-talosta noin puolen tunnin kävelymatkan päässä. Tie kulki suuren puiston halki. Tasaisella soratiellä kävellessäni menetin kerran paikan tajunnan. Ympäristö oli niin luonnonkaunista ja minusta tuntui, että kävelen pitkin kotipaikkani Leilan kyläkujaa. Ero oli vain siinä, että kotikylässäni kuulen naapuriemännän kanojen kaakatusta, mutta täällä puiston lammikossa räkättivät sorsat.

Suomessa on kaunis luonto ja rohkeat naiset. Kun Virossa naiset piiloutuvat hirveän kalliisiin kuntosaleihin, niin Suomessa he tekevät taitutuksiaan ja muita voimisteluharjoituksiaan suoraan puistossa. Ei mitään häpeämistä.

Seuraavana päivänä oli siinä samassa isossa puistossa Tampere-talon lähellä liikuntavammaisten lasten tutustumistapaaminen. Näin ainakin saattajani ymmärsi tämän asian. Rohkaisevan musiikin säestämänä pyörätuolilapset vanhempiensä kanssa menivät toistensa luokse ja yrittivät solmia ystävyysuhteita. Ja kaikki tapahtui ulkoilmassa.

Sen huomaa, että Suomen kansa käyttää lyhyttä kesäänsä ahkerasti olemalla mahdollisimman paljon ulkona. Kaikki vauvoista vanhuksiin tulevat ulos taloista vapaaseen luontoon.

Yhdessä väsymättömän saattajani kanssa tein monta kierrosta Tampereen kaupungin kuntopoluilla. Fantastinen kuntoliikunta-alue kumpuilevine maastoineen! Polut kiemurtelevat ylös alas ja ihmisiä oli kaikkialla kävelemässä, hölkkäämässä ja pyöräilemässä. Lapset kiipesivät matalien kivilohkareiden yli. Yksi lohkarista, jonka korkeus maan pinnasta oli ehkä puoli metriä, oli niin leveä ja tasainen, että sitä olisi voinut käyttää tanssilattiana.

Olin yllättynyt, että puistossa kasvoi myös mansikoita, mustikoita ja puolukoita eikä kukaan ollut niitä huoltomasti tallannut eikä sotkenut. Suurilla graanittikallioilla kasvoi sammalta täysin koskemattomana. On ilmiselvää, että sikäläisen kansan luontokulttuuri on korkea.

Tutustuminen luontoon

Olen varsinainen maalaispoika, mutta vasta Suomessa sain tietää, millainen on saniainen. Saattajani oli kaiken muun lisäksi hyvä vielä biologiassakin. Hän selvitti minulle puiston kasviston salaisuudet viime ruohonhelpeeseen asti. Kokeilin omalla kädelläni, että graniittikallio on kova, mutta sammal sen päällä vieläkin kovempi, sillä neljän metrin korkuinen kivilohkare on alkanut murentua.

Vasta kolmen tunnin kuluttua käännyimme hyvin tyytyväisinä takaisin mukavaan hotelliimme. Kaikesta ilmeni, että tässä ankarien sääolosuhteiden maassa ajatellaan ennen kaikkea ihmistä ja hänen terveytään.

Kävimme myös laivamatkalla Näsijärvellä sijaitsevalla Viikinsaarella, joka oli todella mukava lomapaikka.

Konferenssipäivät kuluivat hyvin nopeasti ahkerasti kokemuksia keräten ja vapaa-aikana Tampereen kaupunkiin tutustuen. Kesäkuun 7. päivänä sanoimme hyvästit turvallisle Tampereen kaupungille ja aloitimme kotimatkamme. Rautatieasemalla heilutimme vielä kerran kättä Raatihuoneen suuntaan ja nousimme mukavaan junaan.

Upeat vaikutelmat ja vilpitön kiitollisuudentunne sydämässämme poistuimme Suomesta. Suuret kiitokset Suomen Kuurosokeat ry:lle, jonka avulla sain niin paljon uutta tietoa ja kokemuksia kuurosokeiden toiminnasta maailmassa, ja tutustuin Suomen kauniiseen luontoon.

Minulla on kuitenkin vielä paljon tehtävänä, sillä kaikki Suomessa kuultu ja koettu täytyy viestittää kohtalotovereilleni. ■

Henn Kungla julkaisi kirjan

Raissa Keskküla

Kirjan tekijä **Henn Kungla** kirjoitti pistekirjoitusopiskelujensa aikana elämänsä humoristisista tapahtumista, jotta opiskeleminen olisi mielenkiintoisempaa ja sujuisi joutuisemmin. Hennin opettaja oli tyytyväinen oppilaansa opiskelutuloksiin.

Julkaistu kirja auttaa Hennin kohtalotovereita suhtautumaan epäonnistumisiinsa huumorilla.

Henn on ollut jo vuosia Viron Kuurosokeiden Tukiliiton johtokunnan jäsen. Hän osallistuu aktiivisesti tukiliiton kansainväliseen toimintaan. Henn on osallistunut useita kertoja Suomessa järjestettyihin seminaareihin sekä muihin tapahtumiin.

Unelmana tietokone

Henn on omaksunut pistekirjoitus- sekä konekirjoitustaidon. Hennin suurin unelma on oppia käyttämään tietokonetta. Koska Henn tykkää pelata shakkia, hänen olisi mahdollista tehdä sitä tietokoneen välityksellä. Henn on myös aktiivinen kirjoittaja. Tietokoneen avulla hänen mah-

Valokuvassa Henn Kungla pistekirjoitusopettajansa Olga Ilginan kanssa kirjansa "Oppilas Henn suuren kuusen alta" esittelyssä.

dollisuutensa ilmaista itseään laajentuisivat ja hänen olisi mahdollista olla kanssakäymisessä muiden ihmisten kanssa sekä saada uutta tietoa, jota hän kovasti kaippaa.

Tämä artikkeli julkaistiin Viron Vammaisten Ihmisten Kamarin aikakauslehdessä SINUN KANSSASI.

Raissa Keskküla on Viron Kuurosokeiden Tukiliiton toiminnanjohtaja. ■

Opas taktiiliviittomisesta julkaistiin

Kun sekä kuulo että näkö heikentyvät, korostuu tuntoaistin kautta saatava tieto. Kuurosokealle kieltä voi välittää kädestä käteen eli taktiilisti. Siirtyminen taktiiliin kommunikaatioon ei käy kädenkäänteessä – se vaatii opettelua. Myös opettajan tehtävä on haasteellinen.

Kohdataan ja kommunikoidaan – tietoa taktiiliviittomisesta ja sen opettamisesta on ensimmäinen Suomessa ilmestynyt kirja, jossa taktiiliviittomisen eri muotoja ja taktiiliin kommunikaatioon siirtymistä pohditaan kokonaisvaltaisesti. Lukijoille kerrotaan, mikä taktiilius on ilmiönä.

Kirjan kirjoittajilla viestintäkouluttaja **Merja Kovasella** ja projektipäällikkö **Riitta Lahtisella** on pitkä kokemus kuurosokeiden kommunikaation alueelta. Työskentely Suomen Kuurosokeat ry:n alaisuudessa avasi mahdollisuudet yhteistyölle, jonka tuloksena tämä kirja syntyi. Molemmat ovat käytännön työssään havainneet taktiiliviittomiseen liittyvän materiaalin vähäisyyden. Sekä Riitalla että Merjalla on laaja kokemus kuurosokeille tulkkaus- ja perheopetuksista.

“Keskustelujen myötä havaitsimme, että taktiilikommunikaatio on meille kummallekin loputtoman inspiraation lähde ja koemme sitä käyttävät ihmiset itsellemme läheisiksi”, Merja ja Riitta sanovat.

Kirjan alussa määritellään taktiilikommunikaatiota, avataan erilaisia näkökulmia taktiilikontaktiin sekä pohditaan taktiiliviittomisen tuottamisen ja vastaanottamisen kysymyksiä. Kolme viimeistä lukua liittyvät taktiiliviittomisen ja siihen liittyvien osa-alueiden opiskeluun ja opettamiseen.

Kirja on suunnattu kuurosokeille, kuurosokeusalalla työskenteleville, taktiilikommunikaatiota opettaville ja alaan liittyviä opintoja suorittaville sekä muille aiheesta kiinnostuneille.

Kirjaa voi tilata Suomen Kuurosokeat ry:n keskustoimistosta sähköpostitse osoitteesta tiedotus@kuurosokeat.fi tai Kuurosokeiden Toimintakeskuksesta osoitteesesta merja.kovanen@kuurosokeat.fi. Kirjan hinta on 25 euroa. ■

Kuurosokea yrittää selvittää arjesta koskettamisen avulla

Eila Särkimäki

Koskettaminen on kuurosokeiden tapa saada monenlaista tietoa, se kuuluu olennaisena osana kuurosokeiden kulttuuriin. Kaikki kuurosokeat käyttävät koskettamista hyväkseen tiedon saamisessa. Joillekin kuurosokeille se on ainoa tapa saada tietoa ympäröivästä maailmasta.

Koskettamisen kautta saatavaa tietoa on kahdenlaista:

1) Kuurosokea voi itse käsillään ja/tai jaloillaan sekä valkoisen kepin avulla tunnustelemalla saada erilaisista tietoa.

2) Toinen ihminen voi antaa kuurosokealle kosketuksen kautta tietoa, jota kuurosokean on muuten melko mahdotonta saada. Käytössä olevia menetelmiä ovat taktiilit peukalonhankaan tehtävät sormiaakkoset, taktiilit suuraakkoset, taktiili viittomaikieli, taktiili viitottu puhe ja keholle piirrettävät merkit.

Arkielämän toiminnot

Jonkin tavaran tai paikan etsiminen itsenäisesti koskettamalla on keskit-

tymistä vaativaa ja hidasta. Tavaroita on etsittävä rauhallisesti ja liikkumisen on oltava aina varmaa ja turvallista. Esim. maitopurkkia pöydältä vauhdilla etsittäessä se saattaa helposti kaatua tai jokin toinen tavara liikkua ja pyöriä lattialle. Kuurosokea ei pysty putoamisesta johtuvan äänen perusteella etsimään pudonneita tavaroita.

Rikkinäiset tavarat ja sirpaleet eivät ole harvinaisuuksia kuurosokean elämässä. Joskus tavara tai paikka saattaa jopa jäädä itsenäisesti löytymättä, vaikka se olisikin aivan lähellä ja etsimiseen käytettäisiin runsaasti aikaa. Erilaisia vahinkoja sattuu ja niitä ei välttämättä edes huomaa.

Usein tarvitaan molemmat kädet ja joskus myös jalat, kun tietoa otetaan vastaan koskettamalla. Siitä huolimatta tietoisuuteen tuleva alue ja asiat ovat todella pieniä. Hyvin rajallisen tiedon avulla voi yrittää kuitenkin toimia, vaikka esim. ruoanlaitossa syntyy paljon sotkua. On pakokokin yrittää kaikesta huolimatta toi-

mia senkin uhalla, että paistinpannu on kuuma ja lihapyörykät eivät tahdo totella lastaa. Esim. leipää leikatessaan kuurosokea saa usein tiedon vain kädessään olevasta leivästä, veitsestä ja työtapahtumasta. Tosin näistä kaikista saa monenlaista tietoa, mutta mitään muuta ympärillä olevaa kuurosokea ei itsenäisesti - ilman toista ihmistä - tavoita.

Liikkumiseen liittyviä haasteita

Rajallisuudesta huolimatta tuntoaistien avulla voi kuitenkin toimia. Liikkuessa ja toimiessa on koko ajan keskityttävä ja painettava mieleen erilaisia asioita, esimerkiksi maamerkkejä ja tavaroiden paikkoja. Omasta olinpaikasta on oltava koko ajan tietoinen. Suunnat hukkuvat helposti kun ajatus herpaantuu toisaalle.

Aika ajoin kuurosokea joutuu tarkistamaan olinpaikkaansa ja suunnan erilaisista tunnistettavista maamerkeistä. Esim. matot, kynnykset, nurkat, ovet taulut, kukat tai muut sellaiset paikat ja esineet voivat antaa tiedon olinpaikasta. Reitiltä voi silti joskus eksyä pahastikin jo kotipihalla.

Epämukavia asioita riittää - kompastumisia ja olemattomaan portaan astumisia sattuu tavanomaisesti enemmän. Portaikot ovat vaikei-

ta paikkoja. On erikokoisia portaita ja kaiteita. Kaiteiden suunnitteluun pitäisi kiinnittää enemmän huomiota.

Kokemuksen kautta voi harjaantua toiminaan kosketuksen avulla, mutta silti tunnustelu tapahtuu hitaasti. Tutussa paikassa, kuten kotiympäristössä selviytyminen koskettamalla on helpompaa kuin muualla. Kotiväen on kuitenkin aina muistettava viedä tavarat niille kuuluville paikoille, pitää ovet suljettuina ja kulkureitit avoimina.

Vieraassa ympäristössä selviytyminen pelkän kosketuksen keinoin on usein mahdotonta. Kodin ulkopuolella yllättävä eksyminen ja harhailu on tuttu kokemus varmaan monelle kuurosokealle.

Koskettamisesta on omat harminsa. Ongelmana on usein esimerkiksi se, että vaatteiden tahrat eivät välttämättä tunnu ollenkaan. Toisaalta taas ei ole mukava kosketella likaisia paikkoja esim. metron portaiden kaiteita, joihin on pakko tarttua. Käsiinsä voi myös tietämättään saada lähes mitä vain kuten erilaisia ötököitä tai vaarallisen teräviä esineitä, kun etsii pudonneita esineitä. ■